

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. д-р Андрей Иванов Нончев, УНСС

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност 05.11.01. Социология от професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №502/26.02.2024 на ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Стоян Иванов Димитров

Тема на дисертационния труд: *Взаимодействие между гражданското общество и общинската администрация за решаване на проблемите с паркирането в София*

1. Информация за дисертанта

Стоян Димитров се е обучавал по докторска програма към катедра „Икономическа социология“ при Общикономически факултет на УНСС по научна специалност „Социология“ съгласно Заповед № 1211/16.05.2017 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС. Обучението е осъществявано в редовна форма в периода 2017-2023г. с период на прекъсване за 2021 и 2022г. От 2023 г. редовната докторантура е трансформирана в задочна. Докторантът е отчислен с право на защита от 04.04.2024 г. В периода на своето обучение като докторант към катедра „Икономическа социология“ Стоян Димитров е положил успешно всички седем изпита в съответствие с утвърдения индивидуален план.

Стоян Димитров е роден в град Ямбол през 1963 година. Получава средно образование в ПГ "Васил Левски", Ямбол. През 2015г. завършва специалност „Право“ в Университета за национално и световно стопанство. От 2016 г. работи в „Център за градска мобилност" ЕАД на длъжност юрисконсулт, което кореспондира пряко с темата на дисертационния му труд.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Текстът на дисертацията съдържа 262 страници (188 страници основен текст), а пълният ѝ обем е 464 страници (с включени доклади, заповеди, обявления, протоколи, становища и други материали, свързани с дейността на Столичния общински съвет). Съдържанието на дисертацията се състои от въведение, три глави, 14 приложения (69с.) и използвана литература (5с.). Списъкът на използваната литература включва 63 източника (включително 23 публикации на български език, 20 нормативни документа, 16 електронни сайта, два протокола от проведени обществени обсъждания и две официални кореспонденции).

Във въведението на дисертацията са представени актуалността и значимостта на темата, основната ѝ цел и задачи, обекта и предмета на научното изследване, използваните изследователски методи. Ясно са дефинирани предмета (*„взаимодействието на гражданското общество и софийската общинска администрация за решаване на проблемите с паркирането“* в София), обекта, целта и задачите на дисертационния труд. Формулирана е работна хипотеза: *„взаимодействието между столична администрация и гражданското общество за решаване на все по-усложняващия се проблем с паркирането не е на необходимото равнище“* (с.5). Очертани са методологическият подход, изследователските методи и ограниченията на дисертацията, която има изразена практическа насоченост с възможност за конкретно приложение на получените резултати и направените изводи.

В първа глава на дисертацията е представена концептуално същността на гражданското общество, неговото възникване и историческо развитие в България, както и взаимодействието му с общинската администрация на град София.

В първия параграф на тази глава са проследени произхода и промените в съдържанието и интерпретацията на понятието „гражданско общество“ в съответствие с историческите етапи на общественото развитие и променящите се реалности в социума през античността, средновековието, просвещението, различните фази на капитализма, тоталитарните и модерните общества. Особено внимание е отделено на релацията „гражданско общество – държава“. Разгледани са консервативните, либералните, комунитаристките, марксистките интерпретации на гражданското общество.

Вторият параграф е посветен на възникването и развитието на гражданското общество в България, като се разграничават четири етапа. Първи етап от възраждането до 1878 г., втори - от освобождението през 1878 г. до 9.09.1944 г., трети - от 9.09.1944 г. до 10.11.1989 г. и четвърти - след 1989 г. Очертани са техните специфични характеристики, като са идентифицирани осем различни типове граждански организации.

В третия параграф се разглежда структурата на столичната общинска администрация, нейните дирекции и отдели, обособени в направления. Целесъобразен е поставеният акцент върху звената на общинската администрация, свързани с паркирането в столицата, въпреки че липсва критичен авторов анализ и оценка на тяхното структуриране и функциониране.

Втората глава на дисертацията е посветена на взаимодействието между гражданското общество и общинската администрация за решаване на проблемите с паркирането.

В първият параграф на тази глава се идентифицират проблемите с паркирането в динамично развиващия се столичен град след 10.11.1989 година. В нея първоначално са описани някои концептуални виждания за развитието на постсоциалистическото българско общество. В параграф А се разглежда т.нар. „стратегия на ценовите шокове“ през 90 те години на 20 век. В параграф Б се анализира връзката на протичащите трансформационни процеси в страната с проблема за увеличаването на населението в столицата като предпоставка за проблемите с паркирането и ефективността на политиките за неговото ограничаване.

Вторият параграф е посветен на противоречията и сблъсъка на интереси между гражданите на София, различни социални общности и столичната администрация по проблемите на паркирането. Направена е типология на приетите и обработени преписки и жалби, сигнали и предложения на гражданите и организациите, свързани с дейността по паркирането на ППС през 2017 година в столична община. Те са детайлно анализирани, за да се очертае размера на конфликта и е предложена класификация на тяхното съдържание. Осъществена е оценка на ефективността на мерките, предприети от общинските власти за решаване на проблема с паркирането. Проследени са динамиката на подадените жалби свързани с паркирането и отговорите на столичната администрация по тях, промените в общия брой на паркоместата в София и интензивността на трафика чрез „индекс на трафика“ (Traffic Index).

Осъществен е регресионен анализ, за да се изследват зависимостите между тези индикатори.

Третият параграф на втора глава разглежда различните форми и механизми за решаване на динамично променящите се взаимодействия между гражданското общество и общинската администрация по проблемите на паркирането. Проследени са няколко обществени обсъждания относно въвеждането на платена зона за паркиране в районите „Възраждане“ и „Красно село“, изразените разнообразни становища и възникналите дискусии. Идентифицирани са основните проблеми, свързани с паркирането, които се споделят от участниците в обсъжданията. Анализирана е и съдебната практика и решенията на съда по жалби на гражданите, отнасящи се до проблеми с паркирането. Направен е извод, че съществува неравнопоставеност относно възможностите за паркиране между живеещите в центъра и широкия център, от една страна и останалите софийски квартали, от друга. Същевременно, в България постепенно се формира гражданско общество, което активно отстоява правата си както пред държавните институции (конкретно Столична община), така и пред българската правосъдна система.

Трета глава на дисертацията е посветена на възможностите за подобряване на взаимодействието между гражданското общество и общинската администрация по проблемите на паркирането.

В първия параграф на тази глава се анализират резултатите от авторско изследване на тема: „Оценка на служители от Столична община на взаимодействието между столична общинска администрация и гражданското общество по проблемите за паркирането в столицата“. То е проведено с 10 служители на Столична община в нейни структури, свързани с паркирането. Изследването не е представително, а данните имат илюстративен характер.

Във втория параграф са представени добри практики за решаването на проблемите с трафика и паркирането, реализирани в град Дюселдорф – столица на германската провинция Северен Рейн – Вестфалия.

В третия параграф, въз основа на добрите национални и европейски практики, са направени препоръки за решаване на проблемите с паркирането в столицата, включително и чрез подобряване на взаимодействието на гражданското общество и общинската администрация в решаването на тези проблеми.

В заключението са обобщени основните констатации, изводи и препоръки от дисертационното относно съществуващите проблеми с паркирането в София.

Дисертацията като цяло е добре структурирана и има ясна логика. Избраният предмет е актуален и значим особено в научно приложно отношение. Целите и задачите на дисертационното изследване са добре формулирани и обосновани. Стилът на изложение е четивен и разбираем.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В рецензията си ще открия само най-важните постижения на автора, които могат да се обобщят в няколко направления:

Първо, дисертацията е посветена на слабо изследван в академичната литература практически проблем. Възприетата изследователска перспектива има оригинален авторски характер.

Второ, пълноценно е реализирана целта на дисертационния труд и успешно са изпълнени формулираните изследователски задачи.

Трето, авторът демонстрира добро познаване на предмета на изследването, включително и въз основа на личния си професионален опит. Това му дава възможност да анализира задълбочено правните, институционалните, икономическите, административните и социалните аспекти на проблемите, свързани с паркирането в София.

Четвърто, разработените от автора оригинални методически инструменти на изследването са релевантни на предмета на дисертационния труд и са съобразени с неговата специфика.

Пето, чрез проведеното емпирично изследване са получени нови данни за обекта и предмета на дисертационното изследване, въз основа на които са направени аргументирани заключения.

Шесто, съществува адекватна логическа връзка между избрания методологически подход, разработения изследователски инструментариум, осъществения анализ на проблемите с паркирането в столицата и направените препоръки за тяхното решаване.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам формулировките на посочените от дисертанта приноси на стр.45 от автореферата, които представят адекватно неговите изследователски постижения. В

дисертационния труд могат да се идентифицират няколко съществени научни и научно-приложни приноси, които бих обобщил в следните направления, кореспондиращи и с направената от автора самооценка:

Първо, изследването обогатява наличното знание, методическите подходи и инструментариума за изследване на тематизираната предметна област.

Второ, предложени са конкретни индикатори за анализ и оценка на проблемите, свързани с паркирането в столицата и факторите, които влияят върху тях.

Трето, регистрирани са нови факти, установени са съществени проблеми и са направени оригинални изводи както по отношение на характеристиките на проблемите с паркирането в столицата, така и по отношение на ефективността на мерките за тяхното разрешаване.

Четвърто, разкрити са тенденции в историческата динамика на българското гражданско общество и неговото взаимодействие с общинската администрация по проблемите на паркирането, като критично са анализирани достиженията и дефицитите при търсенето на решения.

Пето, въз основа на анализа на резултатите от осъщественото изследване, както и на добрите национални и европейски практики, са направени конкретни предложения за ефективно и дългосрочно решаване на тези проблеми в София. Особено полезно е проучването на добрите практики за решаване на проблемите с паркирането в град Дюселдорф.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представени са четири авторски публикации, които са свързани с темата на дисертацията:

1. Димитров, Ст. (2019). „Взаимодействие между гражданското общество и общинската администрация за подобряване на транспорта в столицата“. Доклад пред VIII Международна научна конференция „Инфраструктура: бизнес и комуникации“, УНСС, 2019 г.
2. Димитров, Ст., Г. Найденов (2019). „Каква е ефективността на политиката на Столична община в решаване проблемите с паркирането?“. В: Списание „Икономически и социални алтернативи“, бр.4/2019 г., УНСС.

3. Димитров, Ст. (2020). „Паркирането в динамично развиващата се столица след 10.11.1989г.“. Доклад пред IX Международна научна конференция „Инфраструктура: бизнес и комуникации“ УНСС, 2020 г.
4. Димитров, Ст. (2021). "Един казус на противоречията между общинската администрация и гражданското общество, относно паркирането в столицата". В: Сборник „Докторантски четения 7“ на катедра „Публична администрация“. Издателски комплекс – УНСС, 2021 г.

Публикациите на автора са достатъчно на брой според изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и отговарят на професионалните стандарти за качество.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът (45с.) коректно и пълноценно отразява съдържанието на дисертационния труд. Той съдържа и самооценка за приносите на дисертационния труд с научен и научно-приложен характер, както и списък с публикации на докторанта.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Като цяло Стоян Димитров е разработил добре своето дисертационно изследване въз основа на оригинален изследователска инструментариум, подкрепен от авторско емпирично изследване и подробен анализ на събраната информация. Бих направил няколко критични бележки и препоръки към дисертационното изследване, които авторът би могъл да вземе предвид в своята бъдеща работа и при евентуалното публикуване на дисертационния труд:

Първо, по-добре би било формулираната във въведението на дисертацията работна хипотеза да се обозначи и доразвие като теза на дисертацията, каквато не е предложена в настоящия текст.

Второ, на места в текста има твърде подробни описания (например, на структурата на столичната общинска администрация, нейните дирекции и отдели, обособени в направления), които е целесъобразно да се съкратят и да се придружат от критичен авторов анализ.

Трето, параграф *A/ Стратегията на ценовите шокове през 90 те години на 20 век. (с.42-49)* във втора глава не е логически свързан с предмета на дисертацията и според мен е излишен.

Четвърто, при цитиране на електронни сайтове като източник на информация е прието да се посочва кога последно те са посетени, защото съдържанието им е динамично.

Пето, не е необходимо да се включват в автореферата на дисертацията представените в нея приложения.

8. Заключение

Дисертацията е разработена в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, отразени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за неговото приложение, приет от Министерския съвет и на Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в УНСС.

Въз основа на творческите постижения на автора, отчитайки неговите добри познания по разработената тема, демонстрираните възможности и умения за самостоятелен анализ, както и неговите приноси в изследването и оценката на взаимодействието на гражданското общество и общинската администрация за решаване на проблема с паркирането в столицата, изразявам убедеността си, че Стоян Димитров отговаря на законовите и професионални изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

27.3.2024 г.

София

.....

(доц. д-р Андрей Нончев)